

ACC. N:R M. 12914:1-10.

Landskap: Blekinge Upptecknare: Olof Appelros, Jämsvög
Härad: Lister Berättare: " " "
Socken: Jämsvög Berättarens yrke: f. d. lantbr.
Uppteckningsår: 1953 Född år 1874 i Jämsvög

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Det späda barnets klädsel och vård. s. 1-10. LUF 97.

Luf. 97

1

Spådbarnsutstyrelse bestod av piaka =
(skjorta) öfren i ryggen, den bands med
bändelband kring halsen. Ströja, mantel
blöja, navelbinda, stjärtlapp, list och mössa.
Det var många plagg som förfärdigats av
var sorten, berodde på råd och lägen-
het, således ej efter några noter. Material-
en, det var både gulle, halvgylle och bom-
ullsväv. Barnet sveptes i list, och förr
med armarna nedbundna, vilket natu-
rligtvis skulle förbjudits i lagen, att
binda ett barn till hals och fötter. Sops-
dräpsten var sydd som en vanlig kläd-
ning, fastän längre och, försedd med
sidanband kring livet och armarna.
Blåa band för pojkar och ljusröda
för flickor. Det är klart att hade man
råd, så hade även sådana lina barbelser.

kläder som gagnades dagligen, såväl som
vid mera högtidliga tillfällen. Skulle en
nyfödd unge ovillkorligen komma utom-
hus, vilket sällan skedde, så såptes
en stor glesjal om det hela. I fråga
om de gamle plaggen ännu efteras eller
nya modeller kommit med, kan upplysas att
list numera ej användes, så att barnet
nu slipper att bindas till händer och fot-
ter. Dessom gagnas ej heller. Barnet har
ingenting på huvudet. Dopdräkter märk-
tes ej. Däremot kunde brölloppens märkes-
entingarna med "kammas åsteking" eller något
enligt sed. Barnkläderna gömdes i regel
till andra syften och dopdräkter till-
nades stundom, men ej numera folk
har för gån om frångår för att låna
småsaker. Vad beträffar dopdräkter.

finnas nog numera i varannan stuga
(Om adress till någon kan jag blott nämna
för de mina barn: Kontant Ragnar Aspelrovs öf-
stäm. Från Killy Nilsson stuggård Broby. Han har och
en list som hennes mor sveptes i 1879, samt en
lila gammal möra). Kavelsträngen fick be-
das om en gång om dagen, på vanligt
sätt som ett sår ombindes. Rysol använ-
des som bakteriedödande. Ombytningen på
barnet skedde när det behöfdes och
kunde ske ibland mindre än en timmas
tid efter föregående rengöring. Barnet
sov ej i vatten och orenhet. Någon bad-
ning förekom sällan. För att förhindra rod-
nad användes potatismjöl. Barnet väg-
des endast vid födelsen. Man hade
barnet i knäet då det sköttes om. Bad-
vattnet fick vara omkr. 37 grader.

ACC. NR M. 12914:4.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

4

ga har för mig att navelsträngen helt änket
torkade bort. Det var på sad såu barnet väg-
des. Det var att sticke besmannabroken i de
kläder barnet var svept med, sen fick bar-
net hänga som annat gods. Barnet låg
i regel vid modrens sida, även då man-
nen låg vid ena sidan. Det hände mer
än en gång att barnet blev kvävt
av sin moder, men att det krävdes i sin
egen säng vet jag ej om. Den typ av vag-
gar som näst användes fanns vid kul-
turen i Lund. Och vaggans plats fick
ambulera efter som modrens arbete tillät.
Barnet fick vaggas även när det sov. Så
hade man vant det. För resten var det al-
drig lyft ty arbetet inomhus för var
många gånger störande. Hur länge barnet
vaggades: det var olika. Det fanns hem i

vilken ungen vaggades tills fötterna räckte
långt utanför vaggaveln. När barnet
ville krypa ur vaggan spikades en extra
rebbas på sidorna. En omtänksam moder
vände sitt barn att ligga än på ena si-
dan och än på andra. I st. f. skyddsnät mot
flugor användes en vanlig khalett. Djuv-
ningen kallades för att barnet fick "palle".
Om barnet kallades för "pattaglätt". Om mo-
dern fick för mycket mjölk eller hon käll på
att få dibödd, måste mjölken ut hur det än
skulle ske. Ibland sagades det ut av en
anden person. Om modern fick för lite
mjölk var icke mycket att göra vid, ty
det är olika även inom djurvärlden.
Men det är klart barnet fick ha extra
ransonering. Ryskspädd komjolk, eller
välling bestod av havremjöl samt socker i.

Barnet fick sin Bonstjorda ranison med
en texked, men det fanns fall då flaskor
måste ganska tidigt tagas i bruk, dessa
köptes på apotek och användes ibland
tills barnen were fria. Tre år. Modren gav
brödet så hon kände det fanns någonting
att ge. Det har nog funnits mödrar som
haft bestända blockslag för digivning.
Eller andra ha mer medtanke när deras barn
med lårarna ber om lite mat. Användningen
det var en prövning för barnet. Ibland
resten modren bort på några dagar, men när
hon kom till frestelsen värre fast. Skenen
kunde saltades och solades, och så fick det
slutligen lite omständigheter att tröttna angår.
Angående användning av husdjur går Lin
för så sätt var det gäller en få. Det
får en patagrima, liknande vanlig

grimm, men med långa spitsar försedd
som sticker modren så att hon går undan.
Reet annat när det gäller en kammor. Hon
klappar sin barnunge med utdragna klor
så att lille mans lednar. Vad "fläck barn" kal-
las för har jag aldrig hört. Barnet fick gar-
ska tidigt vänja sig vid lite gröt eller vab-
bing. Ja han set en gång något mycket fult.
En gammal mormor fylde sin rum med mjölk
och lät sitt barn barn dia för hennes smek.
På så sätt tuggade man födan och gav ber-
net. Det var blandning av bröd, potatis fläck,
o sill. Barnet njöt! Till bättre gagnades denna
metod ej så länge. Vaggrison gagnades
jag, och ibland sjöngs utan text. Bar-
net hån till gods med "fantasi utan ord".
Tröstapp so gamla typer var en sockerbit
inlindad i en trasa med lukt av kammar.

Om man sysselsatte sig mycket med barnet: Hög tyvärr
fåtte i ett fattigt hem. Där kunde ibland för
och mor följas åt till borden för dagsvare. Bar-
nen åto upp sin middag när föräldrarna gått,
sen fick de dra på fingrarna tills det blev kvällen.
När barnet i vagnen skulle lyftas upp, tog
man med en hand under vardera sidan. På
golvet fick barnet krypa omkring, så snart
det kunde krypa med båda händerna och
knäna. När barnet reste sig och gick längs
soppor och stolar var tid att lura det till
att släppa med händerna. Ibland lura-
des det att hålla i en klapp medan det tog
för sig. Gåstolar fanns ej i många hem.
Det var med hjul, justerade så att vilket
hän barnet sköt på så foljde stolar med.
Barnnamnen varierade. Kette gosse, Bäst frid
blev det gott. Kils blev hesse. Loe. Penn.

Bland de första lekarna var nog leka
gömma, som kunde ske inom hus de
länga kvällarna, i synnerhet innan
den stliga fotogenlampen tändes. Ja minns
att de mycket små barnen kunde sätta sina
händer över ögonen och tro de voro gömda.
Här är till sist en fråga i vad mån fadern sysselsatte
sig med barnet: ja, jag vet att han där inte fa-
dern tog sig av barnen utom med stryk och
kannor. Redan av sina 13 barn hade han inte
något i sitt knä. Det var viist ej fråga om
heller att det ingick i hans "mission" vara sig
barnen eller liksom eller det är helt annat
nu, utan nu springer barnet lika gärna till
pappa som mamma. Det var också om
utödmåttenskapliga barns vörd vilket
jag nämnde för ord på sidan 3 i
ett annat sammanhang.

"Har inte modern eller släktingar kunde
ta ord" om den. Eller ville kunde man
tillägga. Jo, då var man här det gick
ofantliga många gånger. Kela sitt liv
i fängelset för en barnavord för en
kvinna som i förlovande däröver att
varken i sin hem eller hans hem blivit
mottagen. Men i bättre fall fick ju
fattigrorden sälja bort barnet till nå-
gon kvinna som tog det 10 eller 15 kr i
mörden. Vid vuxen ålder kan de naturligt-
vis aldrig minnas ett hem om än så fattigt.
Jag har varit i en stad där en moder läm-
nade in sitt barn om morvarne i en barn-
krubba där det och häntades om kvinnorna
för biverst arvode. Men så pass ordnat
har ju ej varit på landet? Men nu
i vår tid är på detta område ganska bra.